

Dine rettigheter i spesialisthelsetjenesten

FRITT SYKEHUSVALG · NORGE

I denne brosjyren finner du informasjon om dine rettigheter når du blir henvist til undersøkelse og/eller behandling i spesialisthelsetjenesten.

Retten til vurdering og retten til nødvendig helsehjelp

Behandlingsstedet som mottar henvisningen skal vurdere den innen 30 virkedager. Pasienter under 23 år med psykiske lidelser eller rusmiddelavhengighet har rett til vurdering av henvisningen innen 10 virkedager. Når det er grunn til å anta at du kan ha en alvorlig sykdom, skal vurderingen skje raskere (maks 14 dager).

Retten til nødvendig helsehjelp skal sikre at pasienter som ut fra en helsefaglig vurdering trenger behandling, skal få helsehjelp innen en forsvarlig tidsperiode.

Vurderingen av henvisningen foretas ut fra hvor alvorlig tilstanden er, hvilke muligheter som finnes til å forbedre den med helsehjelp, og en vurdering av om kostnadene ved helsehjelpen står i forhold til nytten for pasienten. Vurderingen vil få ett av følgende utfall:

Hvordan vurderes henvisningen?

- Du får rett til prioritert helsehjelp i spesialisthelsetjenesten. Pasienter som får denne rettigheten kalles rettighetspasienter. Rettighetspasienter får en frist for når spesialisthelsetjenesten senest skal ha startet helsehjelpen, enten i form av behandling eller i form av videre utredning. Fristen for start av helsehjelp for unge under 23 år innenfor psykisk helsevern og rus er maksimalt 65 virkedager.
- Du får et tilbud om helsehjelp i spesialisthelsetjenesten, men behandlingen er ikke prioritert, og du får derfor ikke status som rettighetspasient. Du får ikke en juridisk bindende frist for når du skal motta helsehjelp, men du får informasjon om når du kan forvente at helsehjelpen blir gitt.
- Du får ikke et tilbud om helsehjelp i spesialisthelsetjenesten.

Rett til fornyet vurdering

Svaret på henvisningen bygger på en helsefaglig vurdering gjort av en spesialist. I enkelte tilfeller kan pasienten ønske å få sin helsetilstand vurdert på nytt av en annen spesialist eller ved et annet sykehus. For å få en slik fornyet vurdering må fastlegen sende en ny henvisning. Du kan selv velge hvilket behandlingssted den skal sendes til, jf. Fritt sykehusvalg.

Hvilke rettigheter har jeg?

Fristbrudd

Hvis spesialisthelsetjenesten ikke klarer å starte den planlagte utredningen/ behandlingen innen den fristen du som rettighetspasient har fått, kan du kontakte HELFO-pasientformidling på telefon 815 33 533. De vil da finne et annet tilbud til deg ved et annet sykehus i Norge, eller om nødvendig ved et utenlandsk behandlingssted.

Takker du nei til den behandlingsplassen HELFO-pasientformidling tilbyr, blir du stående på venteliste ved det opprinnelige behandlingsstedet.

Fritt sykehusvalg

Du kan selv velge hvilket sykehus som skal undersøke og/eller behandle deg. Du må ha henvisning fra din fastlege, fysioterapeut eller manuell terapeut eller andre med henvisningsrett. Ordningen med fritt sykehusvalg omfatter alle sykehus, distriktpsikiatriske sentre og institusjoner som tilbyr tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelmissbruk, eller behandlingssteder i en slik institusjon. Det er en forutsetning at institusjonen eies av et regionalt helseforetak eller har avtale med et regionalt helseforetak.

Retten til fritt sykehusvalg gjelder all planlagt undersøkelse eller utredning og behandling innenfor fysisk helse, tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelmissbruk og psykisk helsevern, unntatt tvungen psykisk helsevern. Fritt sykehusvalg gir ikke rett til å velge behandlingsnivå, for eksempel en mer spesialisert type behandling enn det du er henvist til. Ordningen gjelder heller ikke øyeblikkelig hjelp, men du får imidlertid rett til å velge behandlingssted når den akutte situasjonen er over.

Kan vi velge sykehus selv?

Hvis du velger behandlingssted utenfor egen helseregion, kan behandlingsstedet unntaksvis avvise deg når dette er nødvendig for å sikre regionens egne pasienters rett til vurdering og behandling. Ved behandling utenfor egen helseregion må du betale en høyere egenandel for reise.

Mer informasjon om behandlingstilbud, ventetider og rettigheter kan du få ved å ringe Fritt sykehusvalg på grønt nummer 800 41 004, eller gå inn på nettstedet www.frittsykehusvalg.no.

Behandling i utlandet

Du kan ikke velge behandlingssteder i utlandet. Imidlertid har rettighetspasienter rett til nødvendig helsehjelp i utlandet dersom den nødvendige behandlingen ikke kan gjøres i Norge på grunn av manglende kompetanse. Manglende kapasitet eller lang ventetid gir ikke rett til behandling i utlandet, jf pasientrettighetsloven § 2-1 5. ledd og prioriteringsforskriften § 3. Det er den enkelte helseregion som behandler søknader om behandling i utlandet. Ditt sykehus eller sykehuset der du er blitt vurdert/undersøkt/behandlet, sender søknad om behandling i utlandet til din helseregion.

Transport og reiseutgifter

Hovedregelen er at du får dekket billigste reisemåte med rutegående transportmiddel tur/retur behandlingsstedet. I utgangspunktet skal du selv ordne reisen og legge ut for kostnadene (reise uten rekvisisjon). Med rutegående transport menes buss, båt og tog. For å få refundert reiseutgifter, må du sende inn krav til Helseforetakenes senter for Pasientreiser ANS, Postboks 2533, 3702 SKIEN.

Mer informasjon om transport kan man finne på nettsiden www.pasienttransport.no, eller ved å ringe ditt lokale kjørekontor på telefon 05515.

Kan jeg bli behandlet i utlandet?

Individuell plan

Hvis du har behov for langvarige og koordinerte sosial- og helsetjenester, har du rett til å få utarbeidet en individuell plan hvis du vil. Planen skal være et verktøy for samarbeid mellom deg og dine ulike tjenesteytere for eksempel fastlege, hjemmesykepleien, sykehus, NAV eller eventuelt andre. Det skal til enhver tid være en tjenesteyter som har hovedansvar for kontakten med deg og sørge for koordinering mellom dem som gir deg tjenester. Initiativet til å få laget en individuell plan kan komme fra deg, men hovedansvaret for å utarbeide individuelle planer ligger i tjenesteapparatet.

Klagerett

Om du, eller den som representerer deg som pasient, mener at du ikke har fått oppfylt dine pasientrettigheter, har du rett til å klage.

Fremgangsmåten er slik at forholdet først må tas opp med behandlingsstedet, innen 4 uker, skriftlig eller muntlig. Dersom behandlingsstedet opprettholder

Can jeg få dekket reiseutgifter?

sin avgjørelse, kan pasienten klage til Helsetilsynet i fylket. Denne klagen skal være skriftlig, og skal sendes direkte dit innen 3 uker fra pasienten får, eller burde fått, kjennskap til behandlingsstedets endelige avgjørelse.

Pasient- og brukerombudet

Pasient- og brukerombudet skal arbeide for å ivareta pasientens behov, interesser og rettssikkerhet overfor helsetjenesten, og for å bedre kvaliteten i helsetjenesten. Du kan henvende deg til ombudet når du trenger råd og informasjon om rettigheter. Du kan også få hjelp til å benytte klageretten.

Det finnes pasient- og brukerombud i hvert fylke og de har felles informasjonsside på: www.pasientogbrukerombudet.no.

Har jeg rett til å klage?

Les mer om dine rettigheter på
www.lovdatab.no:

- Lov om pasientrettigheter
- Lov om spesialisthelsetjenesten m.m.
- Psykisk helsevernloven

IS-1182